

Шевчук А.В.

*д.е.н., старший науковий співробітник
сектору просторового розвитку ДУ "Інститут регіональних досліджень
ім. М.І. Долішнього НАН України", м.Львів, Україна*

Шевчук Л.Т.

*д.е.н., проф. проректор з наукової роботи і міжнародних зв'язків
Тернопільського інституту соціальних та інформаційних технологій,
м. Тернопіль, Україна*

Формування і розвиток ІТ-кластерів в Україні: проблеми і перспективи

Питання створення та функціонування кластерів та мережевих структур в Україні є дуже важливою та маловивченою темою в вітчизняній економічній науці [1, с. 10]. Виникнення та формування ІТ кластерів в містах України, що відбувається останнім часом, здатне позитивним чином вплинути на розвиток інформаційних технологій та їх впровадження в суспільне життя, розгортання регіональних ринків праці та соціально-економічне зростання міст і регіонів. Вперше визначення та дослідження кластерної моделі економіки здійснив Майкл Портер, який визначив кластер як географічне об'єднання підприємств та організацій, що відносяться до них й працюють у певній спільній сфері та пов'язані технологіями і досвідом [2, с. 81]. Кластери переважно охоплюють не тільки фірми та бізнес-структури, але й громадські організації, фінансових посередників, інститути і залучають в інноваційний процес підприємства, які входять до складу кластера, що зазвичай включені в процеси технологічних, продуктових, ринкових і організаційних інновацій, створюючи навколо себе відповідну інфраструктуру [3, с. 34].

Найважливішим кроком для розвитку сектору ІТ в Україні стало створення ІТ кластерів взаємодії ІТ бізнесу регіону, освітніх установ, органів регіонального управління та науки. Успішними прикладами таких об'єднань є

Lviv IT-BPO Cluster (<http://it-bpo.lviv.ua/>) - Львівський кластер інформаційних технологій, який розпочав свою практичну діяльність у 2010 році, Луцький ІТ кластер (<http://www.litac.org>) та інші. У Lviv IT-BPO кластер увійшли найбільші високотехнологічні компанії регіону (SoftServe Inc., Eleks, N-iX, GlobalLogic, Nravo), Львівський національний університет, університет «Львівська політехніка», Львівська міська рада. Фінансування кластера здійснюється за рахунок річних членських внесків його учасників, які пропорційні кількості штату та іншим їх особливостям.

Кластер дозволяє вирішувати актуальні завдання, такі як:

- забезпечення доступу до компаній кластера висококваліфікованих фахівців і регулювання ринку праці в сфері ІТ регіону;
- створення спільними зусиллями системи взаємодії інститутів освіти і компаній у сфері інформаційних і комунікаційних технологій;
- розширення доступу до фінансових ресурсів членів кластера за інноваційними, студентськими проектам і стартапам;
- створення визнаного інституту для впровадження спільних проектів на міжсекторного рівні.

Дуже важливою особливістю кластера, яка рішучим чином впливає на розвиток сектору ІТ в регіоні стало перетікання кадрів між фірмами розробниками та освітніми установами, що забезпечило цінний обмін досвідом між сферою освіти, державним управлінням і реальним сектором створення продуктів та технологій. Серед успішних проектів львівського ІТ кластера є проекти розвитку людського потенціалу, які спрямовані в таких основних напрямках:

- проекти спрямовані на вивчення та популяризацію англійської мови, яка є вкрай важливою в сфері ІТ через високу швидкість розробки та впровадження технологій, коли переклади безнадійно старіють з часом і необхідна умова співпраці з закордонними замовниками, що вимагає саме знання англійської мови;

- проекти в яких піднімається рівень навчання в львівських вузах за допомогою залучення спеціалістів практиків до процесу навчання, розробки навчальних програм та тестів і практичних порад для студентів ("ІТ-експерт");

- проекти просторового розвитку, серед яких побудова власного житла ІТ спільнотою - IT-house;

- проекти популяризації ІТ, в тому числі й в регіонах.

Отже, в наш час підтверджується актуальність і необхідність розвитку ІТ кластерів в містах та регіонах України, як одного із засобів прискорення їх соціально-економічного розвитку. Виділення основних способів організації та розвитку таких кластерів має призвести до наповнення регіонів висококваліфікованими фахівцями у сфері інформаційних технологій і комунікацій, що сприятиме розвитку регіонального ринку праці і, в кінцевому підсумку, призведе до прискорення переходу до економіки знань в регіонах і державі загалом.

Література:

1. Геєць, В.М. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але до кінця ще не вивчена [Текст] / В.М. Геєць // Економіст. – 2008.– №10. – С. 10 – 11.

2. В.Федорова. Кластерний підхід в організації управління господарством сучасного регіону та можливості оцінювання ефективності функціонування кластерів / В.Федорова // Галицький економічний вісник. — 2013. — №3(42). — с.32-37.

3. Чужиков В. І. Кластерна політика Європейського союзу / В. І. Чужиков, О. Д. Лук'яненко // Економіка України. – 2013. – № 2 (615). – С. 81 – 91.